

BETH DIN of AMERICA
בית דין דאמריקא

Rabbi Moshe Steinberg, זצ"ל
Founding Av Beth Din

Rabbi Gedalia Dov Schwartz
Av Beth Din

Rabbi Mordechai Willig
Assistant Av Beth Din

Rabbi Jonathan Reiss
Chaver Beth Din

Rabbi Shlomo Weissmann
Director

הרב יונה ריס
חבר בית דין

הרב שלמה ווייסמאן
מנהל

הרב משה שטיינברג, זצ"ל
אב בית דין הראשון

הרב גדלי' דוב שווארץ
אב בית דין

הרב מרדכי וויליג
סגן אב בית דין

ד' טבת תש"פ
January 1, 2020

Via Regular Mail and Email

400 Zip Drive Holding, LLC
400 Zip Drive
Overbrook, KS 66524
Attn: Chaim Katz

RRT Investments
300 East 50th Street
New York, NY 10021
Attn: Moshe Katz

Richman Family Trust
111 Main Street
Philadelphia, PA 19019
Attn: Dan Richman

Dear Messrs Katz and Mr. Richman:

The Beth Din is in receipt of a letter from Rabbi Yaakov Stein, dated י"ח כסלו תשע"ט, raising questions regarding the policy of the Beth Din of America precluding *to'anim* from serving as *borrerim*, and proposing the submission before another *beit din* of the question of whether the parties are bound by such a policy.

For purposes of clarity, it is worthwhile to summarize the procedural history of this case to date. The Beth Din sent *hazmanos* to the parties (the addressees of this letter) dated April 30, 2019, May 30, 2019 and October 15, 2019. In letters and e-mails dated October 17th, 18th and 19th, 2019, respectively, Chaim Katz, Moshe Katz, and Dan Richman each communicated to the Beth Din their respective desires to have this case adjudicated before various *batei din* or through the *zabla* process. In response, the Beth Din sent an e-mail to the parties on October 23, 2019 stating that

“[e]ach of you responded by naming different venues in which you are prepared to have this case heard. Unless the three *nitba'im* are prepared to agree upon a single *beit din*, the case may not be able to be heard in *beit din*, leaving secular court as the only remaining option. If the three of you wish for the case to be heard in *beit din*, please let me know by the end of the day tomorrow, so that we can try to agree upon a single forum for the case.”

On October 25, 2019, Yitzchak Katz sent an e-mail to the Beth Din stating that,

“we have agreed to proceed on the basis of *Zablo'oh*, in Philadelphia. Our decision is to go with Rabbi Yaakov Stein.”

In response, the Beth Din sent an e-mail on October 25, 2019 stating its policy that, “individuals who typically sit as *to’anim* are not permitted to sit as *borrerim* on a *zabla* panel.” That e-mail also stated that

“[i]n letters that we send out to parties requesting that they choose a *borrer* for a *zabla*, we include the following standard language: ‘Pursuant to Sections 2(e) and 2(f) of the Rules and Procedures of the Beth Din (available online at www.bethdin.org) a litigant must select a *dayan* who is authorized by Jewish law to serve as a *dayan* in the opinion of the Av Beth Din or his designee. It is preferable that you select someone who serves as a sitting *dayan* on a *beit din*. The policy of the Beth Din of America is not to allow the appointment of *dayanim* who regularly serve as *to’anim* (rabbinical advocates), based on considerations of Jewish law as determined by the Av Beth Din.’”

The Rules and Procedures of the Beth Din of America, available at www.bethdin.org, set forth in Section 2(e) and 2(f) that the Av Beth Din is entrusted with the authority to determine who is and is not authorized by Jewish law to serve as a selected arbitrator in a case, acting in accordance with his opinion. Accordingly, the Av Beth Din’s opinion is dispositive with respect to these determinations, even if a particular litigant does not share the same opinions of the application of Jewish law.

For the sake of furnishing a clearer understanding, please note that there are three different concerns that underscore this policy: (1) the fact that *dayanim* are supposed to avoid ex-parte communications with the parties as a matter of Jewish law, and there is a concern that when a party selects an arbitrator who regularly serves as a *to’en*, there is more likely to be ex-parte communications between such arbitrator and the party who has selected him (see *Pitchei Teshuva*, *Choshen Mishpat* 13:3); (2) there is a concern that a *dayan* who regularly serves as a *to’en* may take side payments from the party who has selected him in the form of consultation fees, which would invalidate that person from serving as a *dayan* (see *Pitchei Teshuva*, *ibid*, and Rabbi Willig’s article, *infra*); (3) there is a presumption that a *dayan* who regularly serves as a *to’en* will serve as an advocate for the party that has selected him, rather than as an impartial *dayan*, in violation of the *halakhic* requirement for *dayanim* in *zabla* panels as set forth by the *Rosh*, *Sanhedrin* 3:2. Even when one or more of these concerns are not applicable to a particular case, this is an explanation as to why the Beth Din maintains this policy as a general matter.

Some of these issues are discussed in greater length in an article authored by Rabbi Mordechai Willig, Segan Av Beth Din of the Beth Din of America, in the journal *Beit Yitzchak* 5764, pages 17-21. We are attaching a copy of these pages for your reference.

Based on the foregoing, we kindly request that you choose a *borrer* who complies with the policies of the Beth Din of America no later than January 9, 2020. If no such *borrer* is chosen by that date, the Beth Din is prepared to issue a *heter arka’ot* (permission to litigate claims in secular court).

Sincerely,

Shlomo Weissmann

Rabbi Shlomo Weissmann
Director

cc: Milton Epstein
Rabbi Yaakov Stein

אבל מהרשד"ם (סי' ז, ונזכר בש"ך סק"ג) כתב וז"ל, שנהגו שהנתבע כופה ומביאו לפני ב"ד שהוא רוצה וסמכו על הסמ"ג, עכ"ל. וזה דלא כב"י. ובמבי"ט (סי' רפ, ונזכר בש"ך סק"א) כתב שהטור הבין דברי הסמ"ג כן, ולכן חלק עליו. אבל באמת כונת הסמ"ג כהב"י, וע"כ ידונו בזבל"א.

ובשו"ע (ס"ג) כתב די"א כהסמ"ג. וכתב הנתיבות (סק"ג) וז"ל, פירוש, בין המלוה בין הלוח יכולים לעכב עד שתפשו יחד על ב"ד אחד. ואם א"א להתפשר, ישבו שניהם יחד, והוי כעין זבל"א. ואם שני הבתי דין אינם רוצים לשבת יחד, אזי הנתבע כחו גדול, כיון שא"א לכפותו כשאמר לב"ד זה אני רוצה, עכ"ל. ולפ"ז קיי"ל לכתחילה כהב"י והמבי"ט, וכשזה א"א, קיי"ל כמהרשד"ם.

ולפ"ז, אם התובע רוצה דיין שאינו דיין קבוע, נראה דהדין עם הנתבע, שרוצה ב"ד קבוע, אף לכתחילה. וכן להפך, כשהתובע רוצה דינים קבועים, לא יוכל הנתבע לומר לא אדון לפנייהם אלא בזבל"א, וכלשון הרמ"א (סי' ג) הנ"ל, וכפירושו הנ"ל.

ומ"מ נראה דגם הפירוש המקובל ברמ"א, שאם יש ב"ד קבוע לכל העיר דא"א לדחות לזבל"א, אמת הוא לדינא. וכ"נ במבי"ט (הנ"ל), דהב"ד הקבוע המומחה שבעיר מוכרחים לדון בפניו, ולא בזבל"א, ואף לא בב"ד קטן. אבל, כאמור, קשה לקבוע מהו הב"ד הקבוע בעיר. וק"ו שקשה לקבוע בזמננו איזה ב"ד גדול ואיזה קטן, וצ"ע לדינא.

ב. זבל"א בזמננו

כתב הערוך השלחן (ח"מ סי' יג ס"ד) וז"ל, אע"פ שהבוררים יש להם כל דיני דינים, וא"כ אסור לכל בע"ד להציע טענותיו לפני בורר שלו בלא בע"ד חברו, מ"מ כבר נהגו שכל אחד מציע טענותיו לפני הבורר שלו. וכיון ששני הצדדים עושים כן, והמנהג כן הוא, הוה כאילו קבלו עליהם שני הצדדים על אופן זה ואין בזה איסור.

אך הבורר צריך ליזהר שבעל דינו שבררו והבטיח לו שכר טרתתו יתננה לו בין אם יזכה בדין בין שלא יזכה, דאל"כ אסור לו לישב בדין, דהוה נוגע בדבר, ולבו יטנו אף בשקר כדי שיקח מהצד שלו מה שהבטיחו, עכ"ל.

והנה התנה בהיתר לבורר לשמוע דברי בעל דינו, ששני הצדדים עושים כן. ולפ"ז אם רק צד אחד עושה כן אסור, אף אם המנהג ששני

הצדדים עושים כן. ואם בורר אחד יודע שהבורר השני אינו שומע דברי בעל דינו, אסור לו לשמוע דברי בעל דינו.

ומ"מ אם המנהג לעשות כן, נראה שהבורר יכול לסמוך שהצד האחר יעשה כמנהג זה, אא"כ יודע או שיש רגלים לדבר, שהצד האחר אינו עושה כן, דאז אסור לו. ופשוט דאם הצד האחר אומר מראש שרוצה שהבוררים לא ישמעו לצדדים, שאסור לצד האחר לשמוע, שזהו עיקר הדין, וכתחלת דברי הערוה"ש.

ובזה שמקיל בערוה"ש, דהוה כאילו קבלו, אע"פ שבפסול ממש כתב (סי' כב ס"ג) דצריך קבלה בפירוש, נראה דסמך על הש"ך (סי' יז סק"ט). שאם שמע הדיין דברי בע"ד אחד בלי חבירו, אע"פ שאסור לכתחילה, בדיעבד אינו פסול בכך. ולענין לכתחילה א"צ קבלה בפירוש.

אבל סוף דברי הערוה"ש צ"ב, דבשו"ע (סי' ט ס"ה) התיר קבלת שכר רק כשמקבל משניהם בשוה, והש"ך (שם סק"ו) מצריך זה בפני זה. ובפנת"ת (שם סק"ג) כתב דלומר לדיין כשתעשה לי פשרה אתן לך כך וכך ה"ז שוחד גמור.

ולפ"ז, אם עושים כדין, ומקבלים משניהם בשוה זה בפני זה, ע"כ בעלי הדין ישלמו שכר הדיינים שנקבע מראש, ואם לא ישלמו יפסידו כל הדיינים בשוה, ומהי הזהירות שהצריך הערוה"ש.

אמנם יש נוהגים שכל בע"ד משלם לבורר שלו, ושניהם משלמים לשליש. ויש שהצדיקו מנהג זה, דאפוכי מטרטא למה לי. ולכאורה להש"ך אינו נכון לכתחילה.

עכ"פ כשנהגו כן צריך זהירות שבעל דינו יתן שכרו גם אם לא יזכה. אבל קשה, דאיך יזהר בזה. ואף אם במקרה שלא ישלם יתבענו בדין על שכרו, נימא שהוא נוגע בדבר שמא לא יוכל להוציא ממונו בדין, וצ"ע.

והנה בערוה"ש נקט שכר טרחתו, ואולי כונתו לא לשכר בטלה של הדין תורה עצמו שמותר רק במוכח, וכשו"ע (הנ"ל). אלא שכר נסיעה וכדומה, שמותר לעולם, וכדבריו (ס"ז), וציין לדבריו (סי' לד סכ"ו). ושם כתב דצריך ליטול משני הצדדים בשוה, או שהבע"ד השוו דיניהם מי יתן שכר טרחתם, דבזה הוי כנוטל משניהם.

ואם התנו כן בפירוש, לכאורה מהני גם בדיינים, דהוי כמקבל משניהם. ועוד דהרי יכול לקבל בפירוש אף קרוב ופסול ממש.

ואולי נפק"מ בין ב' הטעמים, אם לא ידע הבע"ד שמי שמקבל שכר רק מבע"ד אחד פסול לדון, דלטעם הראשון כשר, דהוי כמקבל משניהם, אבל לטעם השני נראה דפסול, דאינו קבלה אא"כ יודע שפסול ומתנה שאעפ"כ מקבלו. [וכ"ז לפי ההנחה שבאמת פסול לדון, דאף שנטל בתורת שכר, ולא בתורת שוחד, מ"מ מכיון שנטל רק מצד אחד דינו כשוחד, וצ"ע בפוסקים].

עד כאן נתבארו שני דינים שנזכרו בערוה"ש, דין בורר ששומע לבעל דינו, ודין נוטל שכר על הד"ת עצמו או על טרחתו. ונשאר לברר מה הדין בצירוף שניהם, כלומר בורר ששומע לבעל דינו ומשוחח עמו, ונוטל שכר לפי שעות.

ושמעתי בשם בורר/טוען מפורסם שמותר לעשות כן, דכיון שנהגו כן הוי כקבלה, ואם קבלו שצד אחד ישלם מותר, וכנ"ל.

והנה בערוה"ש התיר לשמוע דברי הבע"ד רק אם שני הצדדים עושים כן, ואל"כ אסור, וכנ"ל. וק"ו שאם צד אחד משלם לבורר לפי שעות הייעוץ, שאסור, ובפשוטו דינו כשוחד והדין בטל.

אמנם י"ל שצד זה סמך על ה'מנהג', וחשב שגם צד האחר עשה כן. אכן, אם נתברר שהצד האחר לא עשה כן, ברור שחייב הבורר להחזיר את הכסף שקבל מבעל דינו.

ובלא"ה נראה, שסברת ערוה"ש, דהוי כקבלה, לא נאמר בפסול גמור, וכדבריו (סי' כב) הנ"ל. ומקיל רק בדין לכתחילה שלא לשמוע לבעל דינו. וא"כ, אם לא קבל הצד האחר במפורש על עצמו, שהבורר שכנגדו יקבל שכר על שעות הייעוץ לבע"ד חבירו, נראה שאסור, וא"א לסמוך על "מנהג" בזה.

ולפ"ז לכאורה גם אם שני הצדדים עושים כן הדין בטל, והכסף דין שוחד עליו. והרי דייך הנוטל שוחד, עובר בלאו ופסול לדון.

ושמעתי מחכ"א, דאם הבורר מורה היתר, וכבורר/טוען המפורסם הנ"ל, אף אם טעה בחשבוננו, מ"מ לא נפסל לדון, שהרי רעק"א (סי' לד ס"ז) כ"כ בטעה וחשב שגניבת עכו"ם מותר, דלא נפסל לעדות.

ונראה דאף אם לא נפסל משום רשע דחמס, מ"מ, לפי ההנחה שאסור לעשות כן, והוא יסוד גדול שנוהג בכל דין תורה, נראה שפסול לדון כי אינו יודע הדין, ושוחד האסור מעוור עיני חכמים.

ומי שרגיל בכך, נראה, דאף אם נאמר שאם שני הצדדים עושים כן מותר (דלא כמשכ"ל שאסור), לא ימלט שבד"ת אחד יודע לבורר שהצד שכנגדו לא עשה כן, שאז לכו"ע חייב להחזיר את הכסף, ואם לא החזירו פסול.

ואף אם אין פסול הגוף, וכסברת חכ"א הנ"ל או סברא אחרת, מ"מ נראה שבעל דין יכול לומר שבורר שנוהג כן פסול, כי חושב שיקח כסף מבעל דינו על שעות הייעוץ, וכמנהגו. ונראה דהבורר אינו נאמן לומר שלא יקח כסף כזה מבעל דינו בד"ת הזה, שהרי חשוד על הדבר. (ע' בהערה לז' לטור החדש סי' ט).

והרמב"ן והר"ן (ספ"ב דקדושין) כתבו בנוטל שכר לדון, דדיניו בטלים (כשאינו שכר בטלה), דאם ידוע שלא נטל בדין זה כשר. וצ"ע, דלא ראינו אינו ראי', ואיך יכול להיות ידוע שלא נטל. ועיי"ש, דכשאינו ידוע, הדין בטל, אע"פ שנטל משניהם. ונראה קצת, שאם נטל רק מאחד, דשוחד הוא, וכל דיניו בטלים, אף כשידוע שלא נטל מבעל דינו בדין זה, עד שיעשה תשובה ויחזיר כל הכסף שנטל שלא כדין.

ובגמ' (כתובות קה.) אסרו כסף שלוקח בתורת שוחד. ופרש"י, שלא תחייבני אם זכאי אני. ולכאורה ק"ו כשלוקח כסף על שעות ייעוץ שדינו כשוחד. ואם אמנם הדין כן, פסול הבורר, או משום רשע דחמס, או משום שאינו יודע דין יסודי זה.

ובעוה"ר מצינו שבורר משמש גם כטוען, ורגיל לקבל מבעל דינו, כשמשמש כטוען, סכום מסוים לשעה, וכשמשמש כבורר ג"כ מקבל אותו סכום. ולכאורה אם בעל דין אחד בוחר רק בבוררים כאלו, אין בעל דין האחר מחוייב לדון בפניהם. ואם מנהגו בזה ידוע, והרי אחד כזה הסביר למה מותר לדעתו, וכנ"ל, ולא יכחיש שעושה כן, נראה שא"צ לקבל עדות בפניו בב"ד לפוסלו (שאינו דבר מעשי בתנאי זמננו), וצ"ע.

והנה במשכ"ל, דצריך קבלה בפירוש כשבלי קבלה פסול בדיעבד, בש"ך (סי' ז סקט"ו) כתב דאף בקרוב די אם באו לפניו, דזהו כקבלה, וכיש"ש (ב"ק פ"י סי' לד) ע"פ גמ' (ב"ק קטו.). ובשו"מ (מהד' ד ח"ג סוסי' קכ) פקפק על ראיתו. וכעין זה בדין בלילה, דלהסמ"ע (ס' ה סק"ז) א"צ קבלה בפירוש. אמנם בזה י"ל כהרמ"א (ס"ב) דבדיעבד הוי דין, וא"כ דומה לדין יחידי (הנ"ל), דעל דין לכתחילה א"צ קבלה בפירוש.

ובשער משפט (סי' ה סק"ב) כתב דרק אם יודע שמדינא אין דנין בלילה י"ל כהסמ"ע. אבל אם לא ידע, אין כאן קבלה כלל. ובנד"ד נראה דלאו כו"ע דיני גמירי, לדעת שאם הבורר נוטל כסף על שעות ייעוץ דפסול מדינא, וק"ו כשלא ידע שנוטל הכסף הזה כלל.

ובפת"ת (סי' ה סק"ו) כתב דהש"ך (הנ"ל) מיירי רק כשבא מאליו לב"ד פסול, ולא כששלחו אחריו ובא, וכשבא כדי שלא יהא נידון כמסרב, אינו כבא מאליו, עיי"ש. ולפ"ז אף להש"ך, אם הנתבע בא לזבל"א ע"פ הזמנת התובע לב"ד, אין זה קבלה למי שפסול מדינא, כגון נוטל כסף לשעות ייעוץ. וכשהתובע רוצה ב"ד קבוע, והנתבע מכריחו לזבל"א, נראה דגם זה אינו כבא מאליו לב"ד, וצ"ע.

והנה גם כשנוטל שכר רק על שעות ישיבת הב"ד, אם דיין אחד מקבל יותר לשעה מזה שכנגדו נראה דפסול מדינא, שהרי צריך שיקבלו משני הבע"ד בשוה. וזה מצוי מאד במי שמשמש כטוען ובורר לחלופין.

ובשו"ת אג"מ (ח"מ ח"ב סי' כו ענף ג, ד) דן בכע"ז. ונראה דס"ל דאם אינו מקבל משניהם בשוה יש בזה דין שוחד דאורייתא, אף אם מקבל שכרו לאחר הגמר דין. וכן, במקרה ששני הבע"ד יודעים מזה שמקבל שכרו רק מאחד, נראה שהדין בטל (דלא כערך שי, באופן שבע"ד רוצה דין בחנם וכנגדו רוצה בשכר ורק הוא משלם). הרי דאין ידיעתו כקבלה בפירוש, ונמצא דשוחד הוא.

ולפי כל הנ"ל נראה דטוען בורר/פסול מדינא אם מקבל שכר באופנים הנ"ל.

ג. דייני ודיני עכו"ם

(א) גרסינן (גיטין פח:): לפנייהם ולא לפני עכו"ם, לפנייהם ולא לפני הדיוטות. והרמב"ן (ר"פ משפטים) כתב דבעכו"ם אסור אף בנתרצו שניהם לדון שם, משא"כ בהדיוטות. ובסהמ"צ לרס"ג (ח"ב עמ' שיט) כתב הגריפ"פ, דבגמ' נראה דב' הדינים שוים, עכ"פ מדאורייתא. ובלא"ה, בפשוטו לפנייהם קאי אבני ישראל, ולא על דיינים כלל. ומזה נראה דאין שום איסור דאורייתא דלפניהם מדעת שניהם. אך י"ל דיש איסור חלול השם, ואיסור מייקר את האלילים, שהוא בכלל לא תחנם, לא תתן להם חן.

אמנם בתנחומא (שם) אסרו משום לפנייהם אף מדעת שניהם, ומכאן מקור להרמב"ן (שם, הנ"ל), וכ"נ מרש"י (שם). אך יתכן דאסמכתא היא.